

تورات، زبور، کتب انبیاء کی حمدیں اور مناجاتیں، اناجیل اور گیتا کے افکار و نظریات، شامل ہیں۔ دوسری جلد میں قدیم مصر کے اخلاقی تصورات، بابلی اخلاقی ارتقاء، زرتشتی اخلاقیات، ہندومت کی اخلاقیات، ہندومت کی معاشرتی تدوین، منو شاستر، مہاتما بدھ کا اخلاقی تصور حیات۔ مہاویر جین کی اخلاقیات، یونانی فلسفہ اخلاق، افلاطونی اخلاقیات، ارسطو کی اخلاقیات، کلبی اور شکا کی اخلاقیات، نشاٹین کا نظریہ اخلاق، رواقی، مسیحی اور اشتراکی اخلاقیات روسو کا فطری اخلاق اور نیٹشے کی اخلاقیات وغیرہ پر اظہار خیال کیا گیا ہے اس طرح یہ ممکن ہو جاتا ہے کہ عالمی مذاہب اور فلسفوں کا موازنہ باسانی قرآنی فلسفہ سے کیا جاسکے۔ اس طرح عالمی اخلاق و عقائد کے حوالے سے کتاب عزیز کے ان حکیمانہ پہلوؤں کو واضح کیا گیا ہے کہ جو ایک فرد کو سچا مومن اور بہترین انسان بنانے کا وسیلہ ہیں اور ایک مثالی معاشرہ بنانے کی اساس ہیں۔

قرآنیات پر نئے مضامین:

- سیرت النبی ﷺ مجلد پنجم کے بعض قرآنی مباحث، ضیاء الدین اصلاحی، معارف ۵/۱۶۰، نومبر ۱۹۹۷ء، ص ۳۲۵ - ۳۳۵
- ابو عبیدہ اور ان کی مجاز القرآن توقیر عالم فلاحی، معارف ۳/۱۶۱، مارچ ۱۹۹۸ء، ص ۱۹۷ - ۲۱۳
- ابو مسلم اصفہانی کے تفسیری اقوال محمد عارف عمری، معارف ۳/۱۶۱، اپریل ۱۹۹۸ء، ص ۲۳۵ - ۲۶۸
- قصہ غرانیق اور شیطانی آیات سید علیم اشرف جانی، معارف ۶/۱۶۱ جون ۱۹۹۸ء، ص ۳۲۲ - ۳۳۱
- تفسیر نسفی، ایک تحقیقی مطالعہ (۲) پروفیسر کبیر احمد جانی، تحقیقات اسلامی، ۴/۱۶، جولائی - ستمبر ۱۹۹۷ء ص ۴۱ - ۶۱

بیسویں صدی میں علمائے ہند کی عربی زبان میں تفسیری خدمات، محمد رضی الاسلام

قرآن و سنت میں باہمی تعلق۔ چند اہم مباحث محمد امین، فکر و نظر (اسلام آباد)، ۱۳۵، جولائی۔ ستمبر ۱۹۹۷ء ص ۳۹-۵۳

تصاویر قرآنی، دعوت دین کی تصویریں سید قطب شہیدؒ، ترجمان القرآن، ۲/۱۲۳، فروری ۱۹۹۷ء، ص ۲۹-۳۳

قرآن میں ابتلا و آزمائش کا فلسفہ توقیر عالم فلاحی، ترجمان القرآن، ۴/۱۲۴، اپریل ۱۹۹۷ء، ص ۲۱-۳۰

قانون سازی کے قرآنی اصول، محمد طفیل ہاشمی، ترجمان القرآن، ۵/۱۲۴، مئی ۱۹۹۷ء، ص ۳۱-۴۶

قرآن روشنی ہے سعود مفتی، ترجمان القرآن، ۱۲/۱۲۴، دسمبر ۱۹۹۷ء، ص ۲۷-۳۸
تعلیم قرآن، حقیقت و اہمیت، مفتی کلیم الرحمن، زندگی نو ۱۱/۲۳، نومبر ۱۹۹۷ء
ص ۲۸-۳۴

قرآن کا اسلوب تعریف، حافظ حفیظ الرحمن اسعد، زندگی نو ۷/۲۴، جولائی ۱۹۹۸ء، ص ۵۳-۷۲

آنحضرت ﷺ کی دعوت کے مکی دور میں اہل کتاب کا کردار، تدبیر (لاہور) شمارہ ۵۵، دسمبر ۱۹۹۶ء ص ۳۵-۴۲ شمارہ ۵۶، مارچ ۱۹۹۷ء ص ۳۹-۴۵

مسئلہ کفر و ایمان:- قرآن وحدیث کی روشنی میں، محمد طاسین، بیثاق ۴۶/۷، جولائی ۱۹۹۷ء، ص ۳۱-۴۰

جہاد کا قرآنی تصور، توقیر عالم فلاحی، حکمت قرآن، ۶/۱۶، جون ۱۹۹۷ء ص ۳۸-۴۶
علامہ اقبال:- ایک عظیم عارف قرآن، نعیم احمد خاں، حکمت قرآن، ۱۶/۱۱، نومبر

۱۹۹۷ء، ص ۹-۲۳

شعر و شاعری اور قرآن و سنت، توقیر عالم فلاحی، حکمت قرآن، ۷/۱۱ جنوری ۱۹۹۸ء، ص ۲۳-۳۶

حروف مقطعات کی امتیازی خصوصیات، ابو مسعود حسن علوی، المیزان (اسلام آباد)،

قرآن کریم کی بے نقط تفسیر ”سواطع الالہام“ محمد طفیل، المیزان (اسلام آباد)، شمارہ

نمبر ۲، جنوری۔ مارچ ۱۹۹۸ء ص ۱۰۳۔ ۱۱۳

فضل العلم فی الكتاب والسنة، مقتدی حسن محمد یاسین الازہری،

صوت الامة ۶/۳۰، یونیو ۱۹۹۸ء، ص ۱۱۔۳

”الإمام ولی الله الدہلوی ومنہجہ فی التفسیر وآراءہ فی مباحث من
علوم القرآن“ خلیل الرحمٰن سجاد الندوی الصحوة الإسلامیہ (حیدرآباد)

۱۰/۲۵، دسمبر ۱۹۹۷ء، ص ۳۷۔۲۵

ابلیس اول عنصری یستکبر عن امر ربہ ویدعی انه الافضل، عبد

العزيز عبدالرحمن قارہ، البعث الاسلامی، ۴۳ / ۳۰۲، فروری، مارچ

۱۹۹۸ء ص ۱۰۲۔ ۱۰۷

الہدایہ نورمن الله، محمد بن سعد الشویعر، البعث اسلامی

۴۳ / ۳۰۲ فروری، مارچ ۱۹۹۸ء، ص ۱۲۱۔ ۱۲۸

مراحل الخلق الانسانی فی ضوء الكتاب والسنة والعلوم الجدیدہ،

محمد رضی الاسلام ندوی، البعث الاسلامی، ۴۳ / ۴، اپریل ۱۹۹۸ء ص

۷۸۔ ۸۸

Interpretation of the Quran and the Destiny of the Islamic World, Enes Karik, *Islamic Studies*, 36/1, 1997, pp.5-19.

Methods of Interpreting the Quran: A Comparison of Sayyid Qutb and Bint al Shti, Salahuddin Kafrawi, *Islamic Studies*, 37/1, spring, 1998, pp.3-18.

Nearest in Amity: Christians in the Quran and Contemporary Exegetical Tradition, Muhammad Ayoub, *Islam and Christian Muslim Relations*, 8/2, 1997, pp.145-64.

Adam and Eve in the Quran and the Bible, M. Abdel Haleem, *The Islamic Quarterly*, 41/4, 1997, pp. 255-69.